

ISSN: 2822-521X

KENT YOKSULLUĞUNUN MEKANA YANSIMASINDA GÜVENLİK ALGISI

Security Perception in the Reflection of Urban Poverty on the Space

Araştırma & Yayın Etiği

Bu makale en az iki hakem tarafından incelenmiş, iThenticate yazılımı ile taranmış, araştırma yayın ve etiğine aykırılık edilmemiştir.

CC BY-NC 4.0

Bu makale Creative Commons Attribution-NonCommercial License altında lisanslanmıştır.

This paper is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial License

Rahime ÇERÇİ

rhmkmy@gmail.com
0000-0002-5759-4167

Research & Publication Ethics

This article was reviewed by at least two referees, a similarity report was obtained using iThenticate, and compliance with research/publication ethics was confirmed.

Copyright ©

Siyaset ve Toplum Araştırmaları Dergisi
Journal of Political and Social Studies

Atıf / Citation

Çerçi, R. (2022). Kent Yoksulluğunun Mekana Yansımasında Güvenlik Algısı. Siyaset ve Toplum Araştırmaları Dergisi, 1(1), 19-34. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6949288>

Makale Bilgisi

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi/ Research Article

Geliş Tarihi: 30.03.2022

Kabul Tarihi: 18.06.2022

Yayın Tarihi: 01.08.2022

Kent Yoksulluğunun Mekana Yansımasında Güvenlik Algısı

Öz

Eğitim, sağlık, altyapı hizmetleri ve kültürel faaliyetler gibi birçok alanda yaşam standardının yüksek olduğu kentler, yoğun göç alan yerleşim yerleridir. Yoğunluk, yabancılaşıma neden olurken bireyler arasındaki ilişkilerin zayıflaması denetlenebilirliği azaltmaktadır. Ayrıca kentlere doğru yaşanan bu nüfus hareketliliği sonucu ortaya çıkan işsizlik; barınma ihtiyacını, yoksulluğu ve yoksunluğu arttırırken bireyler arasındaki sosyoekonomik uçurumun derinleşmesine neden olmaktadır. Bütün bu sebepler kentsel mekânlarda suç ve suçlu ortamlarına zemin oluşturmakta, bireylerin güvende olma ihtiyacını arttırmaktadır. Dolayısıyla iyi bir kent planından bahsederken bireylerin kendilerini ait oldukları ve güvende hissettikleri bir çevreye sahip olma isteği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu çalışmada, kentsel alanlardaki güvenlik anlayışına yönelik yapılan James Wilson ve George Kelling'in Kırık Camlar Teorisi, Oscar Newman'ın Savunulabilir Mekân Teorisi, Ronald Clarke ve Derek Cornish'ın Rasyonel Tercih, Lawrence Cohen ve Marcus Felson'ın Rutin Aktiviteler kuramlarının mekânla ilgili belirledikleri ölçütler incelenmiştir. Çalışma kapsamında incelenen bütün kuramların yanlış mekânsal tasarım ve düzenlemelerin veyahut düzensizliklerin suçun oluşmasındaki etkilerine vurgu yaptıkları görülmüştür. Bu çalışma kapsamında ise suça fırsat veren etkenlerin neler oldukları, hangi durumlarda ve mekânlarda ortaya çıktıklarının yanı sıra kent yoksulluğunun bu sorundaki etkisi ölçülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Kent Yoksulluğu, Güvenlik.

Security Perception in the Reflection of Urban Poverty on the Space

Abstract

Cities with high living standards in many areas such as education, health, infrastructure services and cultural activities are settlements that receive intense migration. While the density causes alienation, the weakening of the relations between individuals reduces the controllability. In addition, unemployment resulting from this population movement towards the cities; While increasing the need for shelter, poverty and deprivation, it causes the socioeconomic gap between individuals to deepen. All these reasons create a basis for crime and criminal environments in urban areas and increase the need for individuals to be safe. Therefore, when talking about a good city plan, the desire of individuals to have an environment where they belong and feel safe should be taken into consideration. In this study, James Wilson and George Kelling's Broken Glass Theory, Oscar Newman's Defensible Space Theory, Ronald Clarke and Derek Cornish's Rational Choice, Lawrence Cohen and Marcus Felson's Routine Activities theories about the security in urban areas will be discussed. Their criteria were examined. It has been seen that all the theories examined within the scope of the study emphasize the effects of wrong spatial design and arrangement or irregularities on the formation of crime. Within the scope of this study, the factors that give opportunity to crime, the situations and places they occur as well as the effect of urban poverty on this problem were measured.

Keywords: Poverty, Urban Poverty, Security.

Giriş

İnsanların yaşam alanı olan kentler, ekonomik ve toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda gerek çevresel etkilerden etkilenen gerekse çevresini etkileyen ‘değişimi’ içinde barındırmaktadır. Günümüz kentlerinin sürekli büyüyen ve farklı sorunlarla oluşan yapısı kentleri, özgürlük mekânları olmaktan çıkararak suç ve şiddetin gölgesinde genel bir korkunun egemen olduğu alanlara dönüştürmüştür. Toplumsal yapıdaki birlik ve dayanışma duygusunun zayıflaması, bireyselliği ön plana çıkararak kentlinin kente karşı yabancılaşmasına ve kendi alanlarına çekilmesine neden olmaktadır. Bu durum kentlileri, kentte meydana gelen ya da gelebilecek sorunlara karşı duyarsızlaştırmaktadır.

Toplumsal yapının karmaşık bir hal almasıyla meydana gelen sınıflararası çatışma sonucunda, gelir düzeyi yüksek olan zengin kesim, güvenlik endişesi temelinde oluşturdukları korunaklı sitelerde yaşamayı tercih ederken gelir düzeyi düşük olan yoksul kesim, gecekondularda yaşamak zorunda kalmaktadır. Bireylerin mahremiyet alanını oluşturan ve onları bulundukları yere ait hissetmelerini sağlayan konut alanlarında ve çevresinde oluşturulacak güven ortamı, onları kendilerini izole ettikleri meknlardan çıkararak çevresiyle etkileşime geçtikleri bir konuma taşıyacaktır. Öyle ki bireylerin farklı bölgelerde kendini izole ederek oluşturdukları yaşam alanları, kentin fiziksel, sosyal, kültürel ve ekonomik yapısında ayrışmalara neden olmaktadır. Bu kapsamda yaşam alanı olan mekânların standartlarının arttırılmasında güvenlik önem arz etmektedir.

Bireylerin konut seçimlerinden, sosyal ve kültürel etkinliklere katılımı dhil bütün seçimleri ekonomik durumu ile ilgilidir. Kentlerde meydana gelen suç ve şiddetin temelinde yatan işsizlik, sosyal dışlanma, evsizlik gibi nedenlerin kaynağı ekonomik yoksunluğun bir sonucu olan yoksulluk halidir. Yoksulluk hali, bireylerin bağımsızlık, g ve yaşamları üzerindeki kontrolden yoksun kalmalarına ve karşılaştıkları ekonomik zorluklar sebebiyle kendilerinden beklenen sosyal rolleri yerine getiremeyerek suça yneltmelerine neden olmaktadır. Kente tutunamayan ve genellikle kentin çeperinde konumlanmış yerleşim alanlarında yaşayan bireyler, kimi zaman kendinin de hakkı olduğu kentin zenginliklerinden mahrum kalmasına karşı bir tavır takınarak g gösterisi yapmaktadırlar. Bu durum kendini, bazen gecekondulu yıkımlarına engel olmak istemiyle ortaya çıkarırken bazen hırsızlık, gasp, çevreye zarar verme gibi eylemlerle kendini göstermektedir. Bütün bu sebepler kentsel mekânlarda suç ve suçlu ortamlarına zemin hazırlarken bireylerin güvende olma ihtiyaını arttırmaktadır. Dolayısıyla iyi bir kent planından bahsederken bireylerin kendilerini ait oldukları ve güvende hissettikleri bir çevreye sahip olma isteği göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu çalışma kapsamında, kentsel alanlardaki güvenlik anlayışına yönelik yapılan James Wilson ve George Kelling’inn Kırık Camlar Teorisi, Oscar Newman’ in Savunulabilir Mekân Teorisi, Ronald Clarke ve Derek Cornish’in Rasyonel Tercih, Lawrence Cohen ve Marcus Felson’ın Rutin Aktiviteler kuramlarının mekânla ilgili belirledikleri ölçütleri incelenecektir. Ayrıca bu çalışma ile suça fırsat veren etkenlerin neler oldukları, hangi durumlarda ve mekânlarda ortaya çıktıklarının yanı sıra kent yoksulluğunun bu sorundaki etkisinin ölçülmesi amaçlanmaktadır.

1. Güvenlik

Güvenlik kavramı, bireylerin ya da daha genel bir ifade ile toplumun dış faktörler tarafından gelebilecek her türlü tehdide karşı korunarak huzur içinde yaşamasını ifade etmektedir (Kaypak, 2012: 3). Bireylerin temel ihtiyaçlarından biri olan güvenlik, Maslow’un Temel İhtiyaçlar Piramidinde ilk sırada yer alan fiziksel ihtiyaçlardan hemen sonra ikinci sırada gelmektedir. TDK’ye göre güvenlik, “toplum yaşamında yasal düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumu, emniyet” olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr, 2022). Esasen güvenlik kavramı, zıddı olan tehdit kelimesinin bir sonucu olarak meydana gelmiştir. Zira öncelikle bir tehdit var olmalıdır ki onu tersine çevirecek bir güvenlik unsuru var olsun. Dolayısıyla bireylerin ya da toplumların kendilerini tehdit altında hissetmedikleri sürece güvenliğe ihtiyaç duymamaktadırlar (Kaypak, 2012: 3). Bu durum da güvenlik ve tehdit kavramlarının birbiriyle olan zıtlık ilişkisini göstermektedir (Emeklier, 2015: 104).

Bireylerin temel haklarından biri de güvenli bir yaşam alanında hayatlarını sürdürebilmektir. Buradan hareketle son yüzyılda artan kentleşme hareketliliğinin altında yatan ekonomik sebeplerin yanı sıra güvende olma isteği gün yüzüne çıkmaktadır. Örneğin, Türkiye’nin doğusunda var olan terör sorunu, bireylerin güvenlik endişesi ile doğdukları topraklardan koparak kentlere göç etmelerine neden olmuştur (Koca ve Erkan, 2018: 170).

Güvenli kentten bahsedebilmek için kentte yaşanan suç oranlarının düşük bir seviyede seyretmesi tek başına yeterli değildir. Bunun yanı sıra güvenli kent, kentte yaşayan bireylerin istedikleri yerlere istedikleri zaman tereddüt etmeksizin gidebilmelerini ifade etmektedir. (Alacadağlı, 2020: 156). Başka bir ifade ile güvenli kentler, suç ve suçlu ile etkin bir mücadelenin olduğu, çarpık yapılaşmanın olmadığı, çağın gerektirdiği gereksinimleri karşılamaya imkân veren yüksek yaşam kalitesinin olduğu mekânlardır (Aytaç vd, 2015: 261).

Kentler, doğası gereği çeşitli grupların ve yerleşim türünün olduğu, güvenlik ihtiyacının en çok hissedildiği alanlardır (Alacadağlı, 2020: 154). Sanayileşme ile kentlere olan hızlı göçün meydana getirdiği nüfus artışı; işsizlik, yoksulluk, kaçak yapılaşma gibi sorunların sonucu olarak suç oranlarının artmasına da neden olmuştur. Kentlerde yaşanan suç oranlarının yüksek olmasını etkileyen kültürel ve sosyal, ekonomik, demografik ve mekânsal olmak üzere dört temel faktör vardır. Ancak bu faktörlerden biri olan mekânsal etki faktörü son yıllarda daha çok ön plana çıkmaktadır (Ayhan ve Çubukçu, 2007: 47). Bu kapsamda değerlendirilen mekân faktöründe, insan yoğunluğunun fazla olduğu alışveriş merkezleri gibi alanların suça daha müsait mekânlar olduğu değerlendirilmektedir. Bu alanlardaki yoğunluk suçun üretilmesinden işlenmesine kadar ki geçen süreçte suçlulara büyük kolaylıklar sağlamaktadır (Ünsal, 2015: 259).

Yaşam alanlarında güvenlik sorunu, sosyal ilişkilerin yüksek olduğu alanlarda düşük düzeylerde seyrederken sosyal ilişkilerin düşük olduğu alanlarda yüksek düzeylerde seyretmektedir. Başka bir ifade ile güvenlik sorunu ile sosyal ilişkiler düzeyi ters orantılıdır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, günümüz kentlerindeki sosyal ilişkilerin bir hayli zayıf oluşu kentleri birer suç mahalline dönüştürmektedir. 1840'tan itibaren Chicago'da kentin nüfus değişim hareketlerini, yerleşim yapısını ve ekonomik özelliklerini araştıran bilim insanlarının elde ettikleri bulgulara göre, suç oranlarının merkezden uzaklaştıkça azaldığını görmüşlerdir. Ayrıca bu çalışmalardan elde edilen bilgilerde suç oranlarının yüksek olduğu yerlerde sosyal bağların zayıf olduğu sonucuna da varılmıştır (Aliağaoğlu ve Alaaddinoğlu, 2005: 19). 1942 yılında Shaw ve arkadaşlarının yapmış oldukları bir diğer çalışmada da geleneksel bağlarla birbirine bağlanmış insanlar tarafından oluşturulan yaşam alanlarında suç oranının düşük olduğu görülmüştür (Harries, 1974; Beşe, 2006: 6). Zira bu yerleşim alanlarında bireylerin birbirini tanıması suça meyil edecek yabancılara fırsat vermemektedir.

2. Yoksulluk

Yoksulluk, toplumsal düzende meydana gelen bozulmalarla oluşan güvensizlik ortamının meydana gelmesinde etkili olan faktörlerdendir. 1901'de Rowntree tarafından anlamlı bir şekilde ilk kez tanımlanan yoksulluk olgusu, bireylerin toplam kazançlarının hayatlarını devam ettirebilmek için ihtiyaç duyduğu gıda, giyim ve barınma gibi temel fiziki ihtiyaçlarını giderememesidir (Rowntree, 1901; Mingione 1996). Yoksulluk, temiz içme suyu, gıda, giyecek, temel sağlık hizmetleri gibi daha birçok temel ihtiyaçlarını karşılamak için maddi veya maddi kaynağa sahip olamamasıdır (Smith, 2019: 61).

Başka bir ifade ile gelişen bir hayat sürmek için ihtiyaç duyulan maddi güvenlikten yoksun kalma halidir (Burri ve Christie:2019: 75).

Yoksulluğu tanımlarken yalnızca ekonomik vurgunun yapılması ulaşılan yargılarda eksikliklere neden olacaktır. Zira yoksulluk olgusu, yalnızca ekonomi kategorisinde değerlendirilemeyecek kadar birçok sorunu içinde barındıran toplumsal bir durumdur (Erdoğan, 2019: 9-10). Yoksulluk olgusu, “ihtiyaç”, “yaşam standardı”, “yetersiz kaynak”, “eşitsizlik”, “sınıf”, “aidiyet”, “ekonomik güçlük”, “yoksun kalma” ve “temel güvenlik eksikliği” gibi anlamlar yüklenerek farklı tanımlarla literatürde kendine yer edinmiştir (Ak, 2016: 298).

2.1. Mutlak ve Görelı Yoksulluk

Mutlak yoksulluk, yaşamın temellerinden yoksun olma halini ifade etmektedir. Yoksulluğun mutlak tanımları önemli ölçüde değişiklik gösterirken, bu tanımlar genellikle bireylerin fizyolojik etkinlik gereksinimleri tarafından domine edilmektedir. Bu kapsamda yoksulluk, sosyal bağlam veya normlara atıfta bulunulmadan, genellikle basit fiziksel geçim ihtiyaçları açısından tanımlanır. Başka bir ifade ile yoksulluğun mutlak tanımı yapılırken, bireylerin asgari ihtiyaçlarına dayanan kuralcı tanımlardan öteye gidememektedir (Spicker vd, 2007: 9). Ancak bireylerin hayatta kalabilmek için neye ya da nelere ihtiyaç duydukları her zaman tartişma konusu olmuştur. Zira toplumsal yapıların birbirinden farklı olması, bireylerin temel ihtiyaçlarını gidermedeki bileşenlerini de farklılaştırmaktadır. Örneğin, Rowntree radyo ve günlük gazetenin gerekliliğini vurgularken, Alcock ayın gerekliliğine vurgu yapmaktadır (SPII, 2007: 25).

Görelı yoksulluk, yoksulluğu nesnel bir standartla belirlemek yerine bireylerin çevresinde yaşayan diğer bireylere göre kendilerini yoksul olarak görüp görmediği halini ifade etmektedir. Yani bu tanımı ile yoksulluk zamana ve mekâna göre değişiklik göstermektedir. Görelı yoksulluk kavramı ile sosyal adalet üzerine yapılan tartişmalar, sadece hayatta kalmanın gerektirdiği ihtiyaçlara odaklanmayarak toplumdaki eşitsizlik sorununa da vurgu yapmaktadır. Toplumsal yapıda meydana gelen değişim ve dönüşümler görelı yoksulluk olgusunu da değiştirip dönüştürmektedir. Bu durum, evrensel bir yoksunluk anlayişının benimsenmesinin önüne geçmektedir (Giddens, 2005: 308).

2.2 Objektif ve Subjektif Yoksulluk

Yoksulluk, sübjektif veya objektif terimlerle tanımlanabilmektedir. Objektif yoksulluk, bireylerin mutlak\görelı olarak belirli standartlardan mahrum kalmasıdır. Bu kapsamda yoksulluk, yoksulluğa

neyin ya da nelerin sebep olduğu ve bireylerin yoksulluktan kurtulabilmesi için neyin gerekli olduğunun değerlendirilmesi ön plana çıkmaktadır (Topgöl, 2013: 281).

Yoksulluğun subjektif tanımı ise, bireylerin kendilerini yoksul olarak görüp görmediğini ifade etmektedir. Bu kapsamda yoksulluk olgusu, yoksul ve yoksul olmayan arasındaki ölçünün bireylerin kendi refah algıları temelinde şekillenmektedir (Letsoalo, 2015: 14). Uygulamada, bireylerin elde ettiği maksimum faydanın hesaplanmasında karşılaştıkları zorluklar, subjektif yaklaşımdansa objektif yaklaşımın kabul edilmesine neden olmaktadır (Sam, 2008: 62).

2.3. İnsani Yoksulluk

İnsani yoksulluk tanımı yapılırken yalnızca ekonomik gelirden ya da kaynaktan yoksun olma halinin ötesinde, bireylerin fırsatlardan ve imkânlardan yoksun kalması haline vurgu yapılmaktadır. Temel insan yeteneklerini sürdürebilecek olan mal, hizmet, altyapı, eğitim, haberleşme ve temiz içme suyunun erişimin yokluğu ya da sınırlanması yoksulluğun “insani” boyutunu ifade etmektedir (Arpacıoğlu ve Yıldırım, 2011: 63). UNDP’nin 1997’de yayımladığı İnsani Gelişme Raporu’nda kavram, kısa bir yaşam, temel eğitim ve haklara erişim eksikliği, sınırlandırılmış siyasi özgürlükle kaybedilen hakların ve öz saygınlığın odağında yoksulluğun boyutunu gelirle ölçmenin ötesinde temel boyutların göstergeleri olarak tanımlamaktadır (UNDP, 1997: 5). Buna göre gelir, yoksulluğun önemli göstergelerinden olsa da tek başına yeterli değildir.

2.4. Kır ve Kent Yoksulluğu

Bireylerin gerek ihtiyaçları gerekse de yaşam maliyetleri kırsal ve kentsel alanlarda farklı boyutlarda kendini göstermektedir. Kırsal yoksullar, büyük ölçüde tarıma, balıkçılığa, ormancılığa ve buna bağlı küçük ölçekli üretimlere bağımlıdır. Yoksulluğun bu bireyler üzerinde nasıl bir etki yaptığını anlayabilmek için kırsaldaki yoksulların kim olduğunun bilinmesi gerekmektedir. Kırsal yoksulluk, eğitim, ulaşım, konut, sağlık, temiz içme suyu ve haberleşme hizmetlerine ulaşımında yaşanan eksiklikler ile nitelendirilmektedir. Yoksulluk sorunu genellikle kırsal alanlarda görülse de kentsel yoksulluk, kırsal yoksulluğu azaltma stratejilerinin bir sonucu olarak meydana gelmektedir. Öyle ki kentler, bireyler ya da gruplar için yoksunluklardan kurtulabilme fırsatı sunmaktadır (Khan, 2000: 3-6).

Kent yoksulluğu, makroekonomik ölçekte yaşanan yapısal değişim sürecinin yerel şartlar altında farklı bir hal alarak eklenmesidir. Başka bir tanımda ise kent yoksulluğu, motivasyon ve moral kaybı, madde bağımlılığı, gasp gibi sorunların bir sonucu olarak tanımlanmaktadır. Tıpkı yoksulluk olgusundaki gibi, kent yoksulluğunun da tek bir tanımı yoktur. Her ne kadar ortak bir tanımda karar

kılınmasa da kent yoksulluğunun büyüklüğünü belirleyen etkenlerden bahsetmek mümkündür. Bu kapsamda değerlendirildiğinde, “sosyal güvenlik sisteminin yapısal özellikleri”, “yoksulluk tanımlamasının içeriği”, “yoksullara destek programlarının ölçütleri”, “etnik ayrımcılık ve gettolaşma”, “yerel ekonominin rekabet gücü”, “iş piyasasının formal ve informal bileşenlerinin özellikleri” ve “demografik değişimler” kentsel yoksulluğun büyüklüğünü ortaya çıkarmaktadır (Komşu, 2005: 145).

Kent yoksulluğu, yoksulluk olgusundan farklı bir durumun göstergesidir. Kent yoksulluğunu yoksulluktan farklı olarak ekonomik değişim ve dönüşümlerde kırdan kente göç eden bireylerin istihdam olanaklarının sınırlı olmasıyla birlikte toplumsal kırılmalar şeklinde tanımlamak mümkündür (Işık, 2007: 19). Bununla birlikte yoksul bireyler toplumsal yapının bir parçası iken, kent yoksulları toplumsal yapıdan kopuk ve güven duygusundan yoksun bir şekilde bütünleşmeye karşı bir tavır takınırlar(Gölbaşı, 2008: 192). Bu tavır bireyleri kuralsızlıklar içinde suça meyilli bir duruma doğru yöneltmektedir.

3. Kent Yoksulluğunun Mekâna Yansımasında Güvenlik Algısı

Toplumsal yapıdaki, yüksek yoksulluk ve düşük sosyoekonomik statü sonucu meydana gelen suç oranlarındaki artış bir güvensizlik göstergesidir. Yoksulluk hali aşındırıcı bir güvenlik sorununa sebep olmaktadır. Burada aşındırıcı güvenlik sorunu ile anlatılmak istenen, yoksul olma hali bireylerin nerede ve hangi tehlikelere karşı savunmasız hale geldiklerini belirlemenin yanı sıra kırılma alanlarını ve zamanlarını da etkilemektedir. Özellikle suç oranı yüksek mahallelerde büyüyen çocukların, erken yaşlardan itibaren uyuşturucu ve alkol kullanımı, hırsızlık, gasp gibi daha birçok suça karışma oranı akranlarına kıyasla daha yüksektir.

Yerleşim yerlerinin türü, sosyoekonomik düzeyi, konumu ve çevredeki ortamın kalitesi yaşam alanlarının belirlenmesinde büyük rol oynamaktadır. Zira yaşam alanları bireylerin yaşam kalitesi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu kapsamda değerlendirildiğinde, bireylerin ekonomik anlamda kendilerinden daha iyi koşullara sahip olan bireylerle komşu olduklarında stres, mutsuzluk ve yabancılaşma durumu kaçınılmaz olmaktadır. Bu nedenle bireylerin kendileri ile benzer ekonomik düzeydeki bireylerle komşuluk kurmayı tercih ettikleri daha önceden yapılmış çalışmalarla kanıtlanmıştır. Yapılan bu çalışmalardan Bashir, (2002); Boyaird ve Elke, (2003); Park, (2006); Cazacova vd., (2010) çalışmalarında ayrıca bireylerin tercih ettikleri mekanlar ile yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkiye de dikkat çekmişlerdir. Çalışmaları buluşturan ortak nokta ise, bireylerin sahip

oldukları refah düzeyinin seçmiş oldukları mekânlar ve çevre üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğudur.

Gerek üretim gerek tüketim gerekse yaşam tarzı yoksul bölgelerde belirli bir uzmanlığı getirirken, bu bölgelerde yüksek aidiyet duygusu ile örülmüş karşılıklı güven ve katılımı oluşturulmuş bir sosyal uyum hâkimdir. Bunun yanı sıra gelir düzeyi birbirinden farklı bireyler tarafından oluşturulan bölgelerde var olan ek tercihler uzmanlaşmış mahallenin ters yüzünü oluşturmaktadır. Zira artan uzmanlaşmış mahaller beraberinde geniş kentsel topluluk türlerini ve sunacağı seçenekleri de arttıracaktır. Ancak bu tercihlerin belirlenmesi bireylerin geliri düzeyinde olacaktır. Bu anlamda, farklı sosyoekonomik gruplardan gelen olumsuz tutumlar nedeniyle psikolojik streslere karşı koymak için uygun sosyal destek sağlanması kendi grup yoğunluk dayanıklılığını artırmaktadır. Daha çok kendine benzeyen bireylerle aynı alanlarda yaşamak, kişinin kendi kimliğini pekiştirirken, bir bireyin kendini daha yüksek benlik saygısıyla görmesine izin vermektedir. Çünkü kimlik ve öz değerlendirmenin hem kendini belirlediği hem de başkalarının tanımları tarafından şekillendirdiği yaygın olarak kabul edilmektedir (Cheshire, 2007: 3-4).

Bireyler kendilerini tanımlarken yaşadıkları yer ile özdeşleşmektedir. Güvenliğin sağlandığı yaşam alanlarındaki memnuniyet duygusu, mekânların kimliğinin yanında yaşanan yerlerinde biçimlenmesinde etkili olmaktadır. Ayrışmış yaşam alanları, kendi sınırları içinde yaşayan bireyler için bir güven ortamıdır. Ancak bu sınırlar içerisinde yaşamayan bireyler veya gruplar için riskin ve tehdidin hâkim olduğu alanlardır. Bu kapsamda kentsel alandaki güvenlik ölçütünün mekânsal etkisi kapsamında birçok kuram geliştirilmiştir.

Suçun, mekânsal stratejilerle önlenebileceğine dair ilk yaklaşım, 1972 yılında Oscar Newman tarafından öne sürülen **Savunulabilir Mekân Teorisi'dir**. Newman'a göre, "savunulabilir bir alan" ın meydana getirilmesinde, alanda yaşayan bireylere, alanı kontrol etme iznin verilmesi büyük önem taşımaktadır (Newman, 1972: 51). Teori, özü itibarıyla bölge sakinlerinin yaşadıkları bölgeye duyacakları aidiyet hissi sayesinde bölgenin güvenliğini sağlayarak suç işleme oranını azaltmaya dayanmaktadır. Zira bireyler kendini ait hissettikleri bir yere sahip çıkma eğilimindedir. Aile ve komşuluk ilişkilerinin geliştiği birbirini tanıyan bölgelerde, artan aidiyet hissinin tersine, düşen suç oranları, birbirine yabancı bölgelere göre bireylere daha çok güvende olma hissini vermektedir. Savunulabilir alan, belirli sınırları olan mekân ve çevreye karşı duyulan aidiyet duygusunu ifade eden "bölgesellik", belirli bir bölgenin tasarımının gözetilmesi fırsatını tanımlayan "gözetim", hijyenik,

bakımlı ve düzenli bölge algısının oluşturulmasının yanı sıra işleyişin yürütülmesinde yetkililerin var olduğu hissinin verilmesini ifade eden “çevresel görünüm” ve bölgeyi çevreleyen alanların güvenlik düzeyinin belirlendiği “coğrafi çevre” olmak üzere dört unsuru içinde barındırmalıdır. Bireyi odak noktası olarak alan bu yaklaşıma göre, bireyler bulundukları bölgede ne olup bittiğinin farkında olmalıdır. Bunun içinde, bireyin diğer bireyleri görebileceği diğer bireylerinde kendisini görebileceği ve ihtiyaç duyduğu anda kolaylıkla yardım çağırabileceği bir tasarım gerekmektedir. Bu kapsamda bölgede, ışıklandırmanın iyi olduğu bilgilendirici levhalarla bölgenin kör noktalarının azaltıldığı tasarımlar yapılmalıdır. Böylece güvenli alanların oluşturulabilmesi için tüm sorumluluğu devlete yüklemek yerine bireyinde rol üstlendiği aktif katılımcı paydaşlık gündeme gelmiştir (Cicerali ve Cicerali, 2016: 230). Başka bir ifade ile bölge sakinleri yaşam alanlarının korunması adına roller üstlenmiştir. Örneğin, bir sokakta gasp yapmaya teşebbüs etmek isteyen bir suçlu çevresini saran binalardan birçok kişi tarafından fark edilip engelleneceği bir ortamda bu suçu işleme cesaretini kendinde bulamayabilir. Bu nedenledir ki suça teşvik edecek تنها ve gözetimden uzak alanların mümkün olduğu kadar azaltılması veyahut kontrol altına alınması elzemdir.

Bireyin esas alındığı Savunulabilir Alan Teorisinde gündeme gelen aktif katılımcı paydaşlık ilkesinde bireylerin faydasının en üst seviyede, zararının ise en alt seviyede olduğu durumlar için beklentilerine göre rasyonel kararlar vermesi gerekmektedir. Bu kapsamda Ronald Clarke ve Derek Cornish’in oluşturduğu **Rasyonel Tercih Kuramı**nda suç, rasyonel seçimler dizisi olarak açıklanmıştır. Bu kapsamda suçlunun suçu seçmesindeki nedenler aranmalıdır. Rasyonel Terci Kuramına göre bireylerin suça yönelmelerinde ailevi, ekonomik, sosyal veyahut psikolojik olmak üzere birçok neden etkili olsa da suça karışma eylemi yine de bir karardır. Bu nedenlerden hiçbirisi bireyleri suçlu olmaya zorlamamaktadır. Bireyler tarafından suç işlenmeden önce,

(Olası Yarar)- (Olası Zarar) =Tercih

denkleminde suçu işledikten sonra sağlayacağı olası yarar ile maruz kalacağı olası zararı çıkararak ulaşacağı nokta hesaplanmaktadır. Ayrıca bireyler suçu işlerken ya da işledikten sonra fark edilme olasılıklarını ve suç mahallinden kolayca kaçıp kaçamayacaklarını değerlendirmektedir. Bütün bu hesaplamalar sonrasında bireyler alacakları risk karşısında elde edecekleri ödülün büyüklüğüne göre suçu işleyip işlemeyeceklerine karar vermektedirler. Teoriye göre, suçun işlenmesinin önüne geçebilmek adına suçlunun göze alacağı olası risklerin arttırılırken elde edeceği kazanımların azaltılması ve suçun işlenmesinin önündeki engellerin arttırılması gerekmektedir (Koca ve Erkan,

2018: 170). Bunun yanı sıra Rasyonel Seçim Teorisinin daha net bir şekilde anlaşılması için her bir suçun ayrı seçimler sonucu ortaya çıktığını unutmamak gerekmektedir.

Rasyonel Tercih Teorisi ile bireylerin suç işlemede aldıkları kararların bir tercih sonucu olduğu vurgulansa da suç tercihlerinin neler olacağı bireylerin tercihinin dışında olması suçun açıklanmasında yetersiz kalmıştır. Bu kapsamda ortaya çıkan eksikliğin giderilmesi adına **Rutin Aktiviteler Teorisi**, Lawrence Cohen ve Marcus Felson tarafından 1979 yılında ileri sürülmüştür (Dolu, 2009: 3). Cohen ve Felson'un teorisinde, diğer suç teorilerinin aksine, suçu işleyen özelliklerini irdelemek yerine suçun zamansal ve mekânsal unsurlarının bir arada değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Cohen ve Felson, 1979: 588). Cohen ve Felson; eğlence, barınma, gıda, eğitim gibi bireysel ihtiyaçları sağlayan yaygın faaliyetleri rutin aktiviteler olarak adlandırmışlardır. Bu faaliyetlerin yaygınlığı ve tekrarlanma sıklığı günlük yaşamın bir parçası haline getirilmesi, bireylere hayatta kalmanın ötesine geçme imkânı vermektedir (Cohen ve Felson, 1979: 593-594). Rutin faaliyetler suçun açıklanmasında yalnızca faile odaklanmayarak uygun hedeflerin ve bu hedeflerin koruyucularını da kapsamaktadır. Bu teoriye göre suç, normal hayatta günlük rutinler sırasında uygun bir hedefte ortaya çıkmaktadır (Hutchings ve Hayes, 2009: 3). Başka bir ifade ile bir suçun belirli bir zamanda ve mekânda ortaya çıkabilmesi için; motive olmuş bir suçlu, uygun bir hedef ve koruyucu eksikliğinde meydana gelen üç birleşen bir araya gelmesi gerekmektedir. Rutin aktiviteler, gerek evde gerek ev dışındaki iş yerlerinde gerekse ev dışındaki diğer faaliyetlerin gerçekleştiği mekânları kapsamaktadır. Evin dışında gerçekleştirilen tüm aktiviteler nedeniyle bireyleri koruyabilecek koruyucularının olmadığı mekânlarda, olası suçlu sayısının fazla olması suç oranlarında ki artışı da beraberinde getirecektir (Cohen ve Felson, 1979: 593-594). Bu kapsamda değerlendirildiğinde mahalle sakinleri mahalledeki suç işleme oranının azaltılması noktasında kilit unsur olmaktadır. Zira bireyler, yaşadıkları alanlarda iyi bir gözlemcidir. Dolayısıyla kendi çevrelerinde meydana gelebilecek her hangi bir soruna karşı kolluk kuvvetlerinden daha caydırıcı olabilir. Mahalle sakinleri kadar mahalleye yerleştirilecek mobese, güvenlik kamerası ya da alarm sistemleri suçun önlenmesinde etkili olan nesnelerdir.

Rutin Aktiviteler Teorisinin ev dışındaki korunmasız halin suça neden olduğu savının destelenmesinde bir dayanak olabilecek bir başka suç teorisinde Kırık Camlar Kuramıdır. **Kırık Camlar Kuramı**, ABD'li psikolog Philip Zimbardo'nun 1969 yılında gerçekleştirdiği bir deneyinden esinlenen James Wilson ve George Kelling tarafından 1982'de ileri sürülmüştür. Wilson ve Kelling güvenlik uygulamalarına farklı bir boyut kazandırmışlardır. Philip Zimbardo'nun 1969 da yaptığı deney şu şekilde gerçekleşmiştir (Wilson ve Kelling, 1982: 3-4):

Zimbardo'nun isteği ile New York'un kuzeydoğusunda bulunan yoksulluğun ve suç oranlarının hayli yüksek olduğu Brox'ta bir caddeye ve düşük suç oranlarının olduğu zenginlerin yaşadığı Kaliforniya'nın Palo Alto caddesine aynı özelliklerde plakası olmayan iki araba bırakılmıştır. Bronx'a park edilen araba ilk on dakika içinde yağmalanarak yirmi dört saatin sonunda tüm parçaların çalındığı ve araca rastgele zarar verildiği gözlemlenmiştir. Aynı süre zarfında Palo Alto 'ya park edilen bir diğer araba park edilmesinin üzerinden bir hafta geçmesine rağmen herhangi bir saldırıya maruz kalmamıştır. Fakat araştırmacı tarafından bu arabaya indirilen bir balyoz darbesiyle zarar gören arabanın birkaç saat içinde tıpkı hasarlı diğer araba gibi tamamen yağmalandığı gözlemlenmiştir. Bu kapsamda meydana gelen iki olayda; Bronx'da terk edilmiş eşyalara zarar verilmesi ya da yağmalanması durumunun doğal karşılanması durumu özel mülkiyete saygının ve yasalara bağlı bir yaşamın hüküm sürdüğü Palo Alto'da da eşyalara verilecek bir zararın yağmaya sebep olacağı görülmüştür.

Wilson ve Kelling Zimbardo'nun gerçekleştirdiği deneysel çalışmaya atıfta bulunarak “tedbirsiz” davranışların toplumsal yapıda kontrolsüzlüklerin oluşmasına neden olacağını vurgulamaktadırlar. Örneğin, eğer bir bölgedeki camları kırık olan bir binanın camları onarılmazsa o binanın diğer camlarının kırılarak hasarın arttırılması kaçınılmazdır (Temir, 2020: 135). Bu kapsamda teori ile “kontROLSÜZ”, “denetimsiz”, “sahipsiz”, “bakımsız” ve “ilgisizlik hissi uyandıran” alanların suçun ortaya çıkması için müsait olduğu ve bu tür alanlarda önlemlerin alınması gerekliliği ortaya koyulmaktadır. Özellikle kentlerde sık rastlanılan aydınlatması yetersiz cadde ve sokaklar, metruk binalar, denetimsiz araç park alanları ve fiziksel güvenliği yetersiz işyerleri suça davetiye çıkarırken potansiyel suçluları cesaretlendirirken (Doğan ve Sevinç, 2011: 30-31) kent sakinleri tarafından bu alanların kullanılmaması hatta oradan geçilmemesi gerektiği algısı oluşturulur. Kırık Camlar Kuramını diğer kuramlardan ayıran özelliği, çevresel düzenin sağlanması ve çevrenin bakımının yapılmasıyla güvenli yaşam alanları oluşturulabileceğini savunmasıdır. Kırık Camlar Kuramında değerlendirilen güvenli alanların oluşturulabilmesi için alınacak önlemlerde, yerel aktörlerin rolü yadsınamaz bir gerçektir. Zira güvenlik endişesi karşısında alınacak tedbirlerde yaşam alanı içerisinde yer alan araçlardan binalara kadar hemen her unsurun bakımlı ve sağlam olması yerel aktörlerce etkili bir şekilde gerçekleştirilebilir. Bu kapsamda kentte terk edilmişlik hissi uyandıran metruk binaların yeniden kullanılabilir yaşam alanlarına dönüştürülmesi, aydınlatması yetersiz alanların aydınlatılması gibi önlemler sorunların çözümünde üstlenilecek görevlere örnek verilebilir.

Sonuç

Bireyler ya yoksulluk içinde doğar ya da çeşitli sosyal nedenlerden ötürü fakirleşerek yoksullaşırlar. Başka bir ifade ile yoksulluk kesinlikle doğal bir durum olmaktan çok ekonomik, cinsiyet, statü ve diğer dezavantajların doğurduğu sosyal bir durumdur. Bu tür eşitsizlik kendilerine özgü özellikleri ile güvensizlik ortamlarını oluşturmaktadırlar. Bu ortamların oluşmasına yol açan toplumsal nedenlerin ele alınması ve eleştirel olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Zira yoksulluğun altında yatan nedenlerin neler olduğunun iyi anlaşılabilmesi, sorunun çözümüne yönelik önerilerde sorunun yalnızca belirgin bir şekilde ortaya çıkan durumlara odaklanılmasına neden olacaktır. Toplumsal bir hastalık olarak nitelendirebileceğimiz yoksulluk hastalığının yalnızca semptomları tedavi edilecektir. Bunun önüne geçilebilmesi için sorunun temeline inilerek yapısal bir değişikliğe gidilmelidir.

Suç işlenme oranlarındaki artışın önüne geçebilmek için bireylerin toplumda kendilerine yer edinmesine imkân tanınmalıdır. Bunun gerçekleşebilmesi için atılacak en önemli adım kuşkusuz yoksullukla olan mücadeleden geçmektedir. Zira artan refah seviyesi, suç oranlarında azalmaları da beraberinde getirecek ve bireylere artan bir kentsel yaşam kalitesi sunacaktır. Burada dikkat edilmesi gereken husus kentin özellikle çöküntü bölgeleri olarak adlandırılan fiziksel imkânlardan yoksun kalan alanlardır.

Kentsel suçların oranındaki artışın yüksek olmasında kent yoksulluğu önemli bir etkidir. Ancak meydana gelen bu suç artışının tek nedeni olarak yoksulluğu göstermek doğru değildir. Güvende olma isteği kimi zaman amacının dışına çıkabilmektedir. Öyle ki potansiyel bir tehlike olarak algılanan kentlerde yaşayan bireylerin kendilerini izole ettikleri alanların dışındaki dünyaya kapılarını kapatmaları bunun en iyi göstergesidir. Ancak güvenlik sorununa karşı alınan bu dışlayıcı tavır sorunun daha da büyümesine yol açmaktadır. Bu durum yukarıda bahsi geçen kentsel alanlardaki güvenlik anlayışına yönelik çalışmaların yapılmasına neden olmuştur. Çalışma kapsamında değerlendirilen bütün kuramlarda, yaşam alanlarındaki var olan güvenlik sorununa neden olan suç fırsatlarının oluşmasında yaşam alanlarının sosyolojik özelliklerinin yanı sıra mekânsal düzenlemelerdeki yanlışlıklara vurgu yapılmaktadır. Kentsel yapılaşmada suça elverişli ortamların ortadan kaldırılması gerekliliği noktasında fikir birliğine varılmış olsa da her kuramın kendi özelinde getirdiği çözüm önerilerinden çıkarılacak güvenlik ölçütleri güvenli kentlerin oluşturulmasında rehber olacaktır. Bu kapsamda şehir planlamacıların, mimarların ve yerel yönetimlerin yapısal değişikliklerin yanı sıra bölgede yaşayan bireylerin sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan var olan eksikliklerin giderilmesinde önemli roller üstlendiği unutulmamalıdır.

Kaynakça

- AK, M., (2016). “Toplumsal Bir Olgu Olarak Yoksulluk”. *Akademik Bakış Dergisi*, 54: 296- 306.
- ALACADAĞLI, E. (2020). “Güvenli Kent ve Kent Güvenliği Üzerine Bir İrdeleme”. *Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 6 (2): 152-167.
- ALİAĞAOĞLU, A. ve ALAEDDİNOĞLU, F. (2005). “Erzurum İlinde Mala Karşı İşlenen Suçlar: Coğrafi Yaklaşım”, *Polis Bilimleri Dergisi*, 7(1): 17-41.
- ARPACIOĞLU, Ö. ve YILDIRIM, M., (2011). “Dünyada ve Türkiye’de Yoksulluğun Analizi”. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(2): 60-76.
- AYHAN, İ. ve ÇUBUKÇU, K. (2007). “Suç ve Kent İlişkisine Ampirik Bakış: Literatür Taraması”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5): 30-55.
- AYTAÇ, S., DERDİMAN R.C., Baştürk, Ş. Öngen, B. (2015). “Kent Güvenliği Olarak Suç Korkusu: Bursa Örneği”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 3(3): 259-267.
- BASHIR, S. (2002). “Home is where the harm is: inadequate housing as a public health crisis”. *American Journal of Public Health*, 92(5), 733-738.
- BEŞE, E. (2006), “Kırk Pencereler’ Teorisi Bağlamında Kentsel Yasamda Suç ve Güvenlik”. *Polis Bilimleri Dergisi*, 8 (1) :1-24.
- BOVAIRD, T. and ELKE, L. (2003). “Evaluating the quality of public governance: indicators, models and methodologies”. *International Review of Administrative Sciences*, 69(3), 313-328.
- BURRI, S., CHRISTIE, L.(2019). “On the enforceability of poverty-related responsibilities”. *Ethics and Politics*, 12(1), 68-75.
- CAZACOVA, L., ERDELHUN, A., SAYMANLIER, A., CAZACOVA, N., and ULBAR, U. (2010). “Social and spatial aspects of housing development affecting urban quality of life-the case of Famagusta”. *World Academy of Science, Engineering and Technology*, 42, 917-930.
- CHESHIRE, P., (2007). “Segregated Neighborhoods and Mixed Communities: A Critical Analysis”. *Joseph Rowntree Foundation*, New York, 1-54.
- CİCERALİ, E. E. ve CİCERALİ, L. K. (2016). “Çevre ve Suç: Şehir Güvenliğini Artırmada Çevre Psikoloji Yaklaşımı”. *İstanbul Güvenlik Konferansı*, 2-4 Kasım, İstanbul.
- COHEN, E. L. and FELSON, M. (1979). “Social Change and Crime Rate Trends: a Routine Activity Approach”. *American Sociological*, 44: 588-608.
- DOĞAN, İ.H. ve SEVİNÇ, B. (2011). “Suç Teorileri ve Şehir Güvenliği: Bitlis İliyle İlgili Genel Bir Değerlendirme”. *Polis Bilimleri Dergisi*, 13 (4): 27-53.
- DOLU, O. (2009). “Bir Fırsat Olarak Suç: Suçun Durumsal Belirleyicileri, Suç Fırsatları ve Rutin Faaliyetler Teorisi”. *Polis Bilimleri Dergisi*, 11(2): 1-30.

- ERDOĞAN, N. (2019). “Yoksulluk Halleri: Türkiye’de Kent Yoksulluğunun Toplumsal Görünümleri”, (Ed. Nemi Erdoğan), *İletişim Yayınları*, İstanbul.
- EMEKLİER, B. (2015). Thomas Hobbes ve John Locke ’un Güvenlik Anlayışlarının Karşılaştırmalı Bir Analizi. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 7(13), 99-123.
- GÖLBAŞI, S. (2008), “Kentleşme ve Suç”. *On İki Levha Yayınları*, İstanbul
- GIDDENS, A. (2005). “Sosyoloji”. *Ayraç Yayınevi*, Ankara.
- HUTCHINGS, A. and HAYES, H. (2009). “Routine Activity Theory and Phishing Victimization: Who Gets Caught in the ‘Net?’”. *Current Issues in Criminal Justice*, 20: 1-21.
- İŞİK, E. (2007). “Kent Yoksulluğu, Sokak Çocukları ve Suç”. *Dumlupınar Üniversitesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Kütahya.
- KAYPAK, Ş., (2012). “Güvenlikte Yeni Bir Boyut; Çevresel Güvenlik”. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (8), Özel Sayı, 8: 1-22.
- KHAN, M. H. (2000), “Rural Poverty in Developing Countries: Issues and Policies”. *International Monetary Fund WP/00/78*.
- KOCA, T. ve ERKAN, N. (2018). “Yaşam Kalitesinin Arttırılmasında Bir Etmen: Mekansal Güvenlik Ölçütleri”. *Megaron*, 14 (Özel Sayı): 167-176.
- KOMŞU, C. U., (2005). “İnformal Ekonomik Faaliyetler ve Türkiye’de Kent Yoksulluğu”. “İş, Güç” *Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 7(2): 130-158.
- LETSOALO, M. P., (2015). “An overview and assessment of different approaches to poverty measurement in South Africa”. *Universiteit Van Pretoria University Of Pretoria Yunibesithi Ya Pretoriq*.
- MINGIONE, E., (1996). “Urban Poverty in the Advanced Industrial World: Concepts, Analysis and Debates”. *Urban Poverty and Underclass: A Reader* (Ed: Enzo Mingione), Blackwell, Oxford.
- PARK, H., (2006). “Housing welfare indicators for the quality of life in Korea”. *Housing Studies Review*, (14), 5-26.
- SAM, N., (2008). “Yoksulluğa Bir Yaklaşım Biçimi: Kapasite Yaklaşımı”. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27(1): 59-70.
- SMITH, L.H., (2019). “Are ‘the affluent’ responsible For Global Poverty?”. *Ethics and Politics*, 12(1): 61-67.
- SPII, (2007). “The Measurement of Poverty in South Africa Project: Key issues”. *Studies in Poverty and Inequality Institute*.
- SPICKER, P. Leguizamon, S. and Gordon, D., (2007). “Poverty: an International Glossary”. *Zed Books*, London.
- TEMİR, E. (2020). “Kırk Camlar Teorisinin Kurum Kültürüne Uygulanabilirliği”. *Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi*, 4: 133-144.

TOPGÜL, S., (2013). “Türkiye’de Yoksulluk ve Yoksulluğun Kadınlaşması”. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(1): 277-296.

UNDP. (1997). “Human Deveopment Reports”. *Oxford Universty Press*, London.

ÜNSAL, T., (2015), “Kentleşme ve Suç İlişkisi: Çocuk Suçlular”. *TAAD*, 6 (23): 255-271.

<http://www.tdk.gov.tr>. 17.03.2022 tarihi itibariyle erişildi.

WILSON, J. and KELLING, G. (1982). “Broken Windows: The Police and Neighborhood Safety:”. 1-10.